



гогічному спілкуванні / Л. Гапоненко // Рідна школа. – 2002. – № 4. – С. 14–16.

7. Бацуровська І.В. Методологічні підходи дослідження проблеми освітньо-наукової підготовки магістрів в умовах масових відкритих дистанційних курсів / І.В. Бацуровська // Актуальні проблеми державного управління, педагогіки та психології : Збірник науко-

вих праць Херсонського національного технічного університету. – Вип. 1(12). – Херсон : Грінь Д.С., 2015. – Т. 5. – С. 8–12.

8. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи : [підруч. за модульно-рейтинговою системою навчання для студ. магістр.] / С.С. Вітвицька. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 401 с.

УДК 37.018.43:338.48

ОБГРУНТУВАННЯ ВАЖЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ДИСТАНЦІЙНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ТУРИЗМОЗНАВСТВА

Осадчий В.В., д. пед. н., професор,
завідувач кафедри інформатики та кібернетики
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького

У статті охарактеризовано теоретичне і нормативне підґрунтя питання застосування дистанційних засобів навчання у професійній підготовці майбутніх фахівців з туризмознавства, обґрунтовано й підтверджено необхідність стимулювання і підтримки освіти й професійної підготовки з інформаційних технологій для туристичної галузі; також підкреслена важливість інформатизації освіти та впровадження дистанційного навчання як засобу оптимізації освітнього процесу відповідно до європейської практики та особливостей професійної діяльності в галузі туризму.

Ключові слова: дистанційна освіта, інформаційні технології, майбутній фахівець з туризмознавства, професійна підготовка, туризм, туризмознавство.

В статье охарактеризованы теоретические и нормативные обоснования применения дистанционных средств обучения в профессиональной подготовке будущих специалистов по туризмоведению, обоснована и подтверждена необходимость стимулирования и поддержки образования и профессиональной подготовки с применением информационных технологий для туристической отрасли; также подчеркнута важность информатизации образования и внедрения дистанционного обучения как средства оптимизации образовательного процесса в соответствии с европейской практикой и особенностями профессиональной деятельности в области туризма.

Ключевые слова: дистанционное образование, информационные технологии, будущий специалист по туризмоведению, профессиональная подготовка, туризм, туризмоведение.

Osadchyi V.V. THE SUBSTANCE OF THE IMPORTANCE OF USE OF DISTINCTIVE MEANS OF TEACHING IN PROFESSIONAL EDUCATION OF FUTURE MASTERS OF TOURISM

The article describes the theoretical and normative basis for the use of distance learning tools in the professional training of future specialists in tourism science, the necessity of stimulating and supporting education and training on information technologies for the tourism industry is substantiated and confirmed; Also emphasized the importance of informatization of education and the introduction of distance learning as a means of optimizing the educational process in accordance with European practice and features of professional activities in the field of tourism.

Key words: distance education, information technologies, future masters of tourism, professional training, tourism, tourism science.

Постановка проблеми. На сьогодні питання оптимізації професійної підготовки фахівців туристичної галузі є однією з головних цілей світової та вітчизняної освіти. Це зумовлено тим, що туристична галузь є однією з найбільш поширених, затребуваних, мобільних та економічно корисних галузей сучасності для всіх країн світу.

З урахуванням підвищених вимог до якості підготовки фахівців означено напряму, особливостей їх майбутньої діяльності в сфері туризму, працівникам освіти необхідно орієнтуватися на формування у майбутніх фахівців з туризмознавства навичок саморозвитку, самоосвіти, співпраці, комунікативних умінь, критичного мислення, інформаційного кругозору, самостійності,



відповідальності, полікультурності, рефлексії та самооцінки, вирішення складних питань, прийняття рішень і творчого підходу на основі широкого спектру теоретичних й практичних знань професійних знань.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичне опрацювання відповідних джерел з обраної проблеми надало можливість відзначити наявність різноманітних праць науковців щодо шляхів вирішення питань використання інформаційних та комунікаційних технологій в освітньому процесі фахівців різних напрямів підготовки. Так, питання педагогічного аспекту прикладної філософії відкритої освіти досліджували О.О. Андрєєв і В.І. Солдаткін [1]; проблему інформаційно-освітнього середовища як чинника забезпечення якості професійної підготовки педагогічних кадрів вивчав Р.М. Вернидуб [2]; напрями формування інформаційно-освітнього середовища вищого навчального закладу на основі інтеграції інформаційних і комунікаційних технологій спостерігаються в роботах учених Р.В. Гуревича та М.Ю. Кадемії [5]. Ґрунтовному вивченню питань комп'ютерно орієнтованого навчального середовища у професійній підготовці з інформаційних технологій майбутніх менеджерів-економістів приділено увагу у працях Т.І. Коваль [6]. Питання теоретичних і методичних основ ступеневої підготовки майбутніх фахівців з комп'ютеризованих систем у технічних університетах досліджувала Г.О. Козлакова [7]. Питання інформаційного середовища як чинника формування комунікативних стратегій розвитку туристичної діяльності знаходять відображення у працях О.В. Тишевської-Шапошник [15] та ін.

Постановка завдання. Мета статті полягає в обґрунтуванні важливості застосування дистанційних засобів навчання у професійній підготовці майбутніх фахівців з туризмознавства.

Основні завдання дослідження:

1. Здійснити аналіз міжнародних, вітчизняних нормативно-законодавчих основ та наукових праць з обраного питання.

2. На основі теоретичного аналізу з'ясувати особливості дистанційних засобів навчання у професійній підготовці майбутніх фахівців з туризмознавства та важливість і необхідність їх застосування в освітньому процесі.

3. Окреслити перспективні напрями й шляхи оптимізації досліджуваної проблеми у вітчизняній освіті.

Виклад основного матеріалу дослідження. На особливій значущості і специфічних рисах туристичної діяльності

наголошено у міжнародних договорах цієї галузі. Так, у Гаазькій декларації з туризму, прийнятій Міжпарламентською конференцією з туризму (1989 р.), закріплено 10 вирішальних принципів, яких слід дотримуватися учасникам туристичної сфери. Усі принципи мають певну тезу і рекомендації щодо їх реалізації:

- перший – містить визначення туризму, під яким розуміються вільні переміщення людей, а також сфера послуг, створена для задоволення потреб; відзначається вагомість туризму для життя людини і суспільства;

- у другому – приділено увагу соціально-економічній складовій (туризм розглядається як дійовий засіб соціально-економічного зростання країн);

- третій – акцентує на необхідності охорони навколишнього природного середовища;

- четвертий – містить визначення іноземного туриста;

- п'ятий – наголошує на обмеженні прав людини на відпочинок і вільний час лише у випадках, передбачених законом;

- шостий – присвячено питанням спрощення туристичних формальностей;

- сьомий і восьмий – окреслюють взаємопов'язані проблеми безпеки в туризмі та загрози тероризму;

- дев'ятий – визначає, що якість туристичних послуг залежить від рівня освіти не тільки фахівців сфери туризму, а й суспільства в цілому;

- десятий – висловлює основні складові взаємодії між туризмом і владою, що визначаються проведенням адекватної національної політики і міжнародного співробітництва [3]. Манільська декларація із світового туризму (1980 р.) акцентує увагу на необхідності включення національного і міжнародного туризму до програм навчання для всіх вікових груп населення, підкреслюючи таким чином нові принципи і концепції туризму [9].

На чотирнадцятій сесії Генеральної Асамблеї ВТО (2001 р.) було прийнято Сеульську декларацію «Мир і туризм» та Осацьку «Декларацію Тисячоліття». Ці документи підтвердили гасла Асамблеї: «До нового туризму – мир, стабільність і технологія» й «Туризм – інструмент миру і діалогу між цивілізаціями»; світові лідери туризму визнали, що туризм є важливим чинником забезпечення миру й міжнародного взаєморозуміння та зауважили на необхідності стимулювати і підтримувати освіту й професійну підготовку з інформаційних технологій та електронного бізнесу для туристичних підприємств [3]. Глобаль-



ним етичним кодексом туризму, прийнятим в Сантьяго (1999 р.) відзначається, що варто заохочувати введення в освітні програми курсу щодо цінності туристичних обмінів, їх економічних, соціальних і культурних вигод, а також пов'язаних з ними ризиків [4]. Тож, усі ці міркування затверджують доцільність і актуальність досліджуваного нами питання.

Аналіз нормативно-правової основи інформатизації професійної підготовки засвідчив, що розвиток освітньої системи країни призначений викликати:

- нові можливості для оновлення змісту навчання та методів викладання дисциплін і розповсюдження знань;
- поширення доступу до всіх рівнів освіти, реалізації можливості її одержання для великої кількості молодих людей;
- реалізацію системи безперервної освіти;
- індивідуалізацію навчання [8].

Досягнення означених результатів вбачається у розвитку дистанційної освіти [8]. Національна програма «Освіта. Україна XXI сторіччя» визначає забезпечення розвитку освіти на основі прогресивних концепцій, запровадження у навчально-виховний процес новітніх педагогічних технологій, входження країни до трансконтинентальної системи комп'ютерної інформації [11]. На пріоритетній ролі впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у розвитку освіти наголошує також і Національна Доктрина розвитку освіти щодо інформаційних технологій в освіті [10], що має реалізовуватись шляхом:

- забезпечення поступової інформатизації системи освіти, спрямованої на задоволення освітніх інформаційних і комунікаційних потреб учасників навчально-виховного процесу;
- запровадження дистанційного навчання із застосуванням у навчальному процесі та бібліотечній справі інформаційно-комунікаційних технологій поряд з традиційними засобами;
- розроблення індивідуальних модульних навчальних програм різних рівнів складності;
- створення індустрії сучасних засобів навчання, що відповідають світовому науково-технічному рівню [10].

Відповідно до Положення про дистанційне навчання [14], необхідно здійснювати організаційне та науково-методичне забезпечення впровадження дистанційного навчання.

Зазначимо, що на сьогодні кожна Європейська країна має навчальні заклади, що реалізують програми дистанційного нав-

чання, методики яких відпрацьовані на високому професійному рівні. Найбільшим інтересом користуються програми, в яких запроваджено новітні інформаційні технології, мультимедіа, супутникове цифрове телебачення, мережеві технології [13]. Світові платформи надають можливість студентам навчатися (масові відкриті онлайн-курси – Massive open online course (MOOC)) у викладачів провідних всесвітніх університетів, входити до мультинаціональної студентської групи (на форумах), отримувати документ, що підтверджує успішне проходження курсу [13]. Ці платформи дійсно надають можливість особам будь-якого соціального статусу, національності, економічних можливостей отримати доступ до освітніх ресурсів безкоштовно, прослухати лекції видатних учених та фахівців, підвищити власну кваліфікацію.

У цьому сенсі, на нашу думку, одним із шляхів інтенсифікації навчального процесу майбутніх фахівців з туризмознавства, надання йому професійної спрямованості вбачається саме впровадження електронних засобів навчання, інформаційних і комунікаційних технологій, зокрема системи Moodle (Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment), що є безкоштовною, відкритою системою управління вмістом сайту (Content Management System), розробленою для створення окремих онлайн-курсів. Система використовується у 197 країнах світу, має переклад багатьма мовами, у тому числі й українською.

До характерних рис, властивих дистанційній освіті у професійній підготовці майбутніх фахівців з туризмознавства належать: велика аудиторія; гнучкість; економічність; модульність; безперервність; нова роль викладача; паралельність; позитивний вплив на особистість студента; соціальна справедливість; технологічність; якість.

Слід підкреслити необхідність розширення й поглиблення навчально-методичних можливостей системи Moodle, спрямовуючи її на формування у фахівців з туризмознавства професійних й особистісних якостей, умінь і навичок, важливих для самостійного вирішення професійних завдань, оцінювання результатів своєї праці, а також здатності до самостійного набуття нових фахових знань й умінь та професійної реалізації у туристичній діяльності.

Для вирішення завдань підвищення якості означеної професійної підготовки має ґрунтуватись саме на інтелектуальному, моральному, культурному розвитку, профе-



сійному зростанню і творчій самостійності майбутнього фахівця з туризмознавства. Необхідно враховувати, що для ефективного виконання майбутньої професійної діяльності в галузі туризму студентам під час професійної підготовки необхідно оволодіти знаннями: основ управлінської, маркетингової діяльності, комп'ютерних систем бронювання, онлайн ресурсів; навичками проектної, дослідницької, інноваційної роботи, розрахунку ціни маршруту, калькуляції міжнародного маршруту, бронювання квитків та місць у готелях; вміннями: користуватися довідниками, картами; надавати корисну й життєво важливу інформацію туристові; а також розвинути такі важливі професійно-особистісні якості, як: доброзичливість, організованість, зібраність, акуратність, точність.

Усе це змушує постійно вносити зміни у зміст та організацію освітнього процесу. Найбільш перспективним шляхом оптимізації цього процесу вбачається саме впровадження сучасних інформаційних технологій, що уможливорює майбутніх фахівців з туризмознавства брати активну участь у світовому освітньому просторі, самостійно й під керівництвом викладача вирішувати професійні завдання, посилює їх мотивацію до навчання та самонавчання, активізує пізнавальний інтерес і зацікавленість процесом навчання та майбутньою професійною діяльністю.

Висновки з проведеного дослідження. Отже, аналіз міжнародних декларацій та кодексу з туризму засвідчив необхідність стимулювання і підтримки освіти й професійної підготовки з інформаційних технологій для туристичної галузі. Підтверджено, що вітчизняне законодавство наголошує на інформатизації освіти, використанні інформаційно-комунікаційних технологій, створенні глобальних інформаційно-освітніх мереж, необхідності впровадження дистанційного навчання як засобу оптимізації освітнього процесу. Теоретичне опрацювання відповідних наукових робіт та власний досвід запровадження в освітньому процесі інформаційних і комунікаційних технологій засвідчили, що означений процес має ґрунтуватись на глибокому аналізі особливостей підготовки майбутніх фахівців з туризмознавства, зовнішніх і внутрішніх передумов освітнього процесу, його педагогічних і технологічних аспектів, а також специфіки професійної діяльності в галузі туризму.

Перспективи подальших досліджень вбачаються нами у вивченні інших напрямів впровадження сучасних інформаційних технологій у вищих навчальних закладах.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Андреев А.А. Прикладная философия открытого образования: педагогический аспект : [монография] / А.А. Андреев, В.И. Солдаткин. – М. : РИЦ «Альфа» МГОПУ им. М.А.Шолохова, 2002. – 168 с.
2. Вернидуб Р.М. Інформаційно-освітнє середовище як чинник забезпечення якості професійної підготовки педагогічних кадрів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/vou_2012_2_13
3. Гагская декларация Межпарламентской конференции по туризму (Гаага, 10-14 апреля 1989 г.) [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_904
4. Глобальный этический кодекс туризма (Сантьяго, 1 октября 1999 года) [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/983_001
5. Гуревич Р. Формування інформаційно-освітнього середовища вищого навчального закладу на основі інтеграції інформаційних і комунікаційних технологій / Р. Гуревич, М. Кадемія // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія : Педагогіка. – 2009. – № 3. – С. 234-238.
6. Коваль Т.І. Професійна підготовка з інформаційних технологій майбутніх менеджерів-економістів : [монографія] / Т.І. Коваль. – К. : Ленвіт, 2007. – 264 с.
7. Козлакова Г.О. Теоретичні і методичні основи ступеневої підготовки майбутніх фахівців з комп'ютеризованих систем у технічних університетах : дис. ... д-ра пед. наук: спец. 13.00.04 / Г.О. Козлакова ; Ін-т вищ. освіти АПН України. – К., 2004. – 490 с.
8. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні. Затверджена Міністром освіти і науки України 20.12.2000 р. URL: http://www.d-learn.pu.if.ua/index.php?mod=info&action=ReviewOne&id_inf=52
9. Манильская декларация по мировому туризму всемирной конференции по туризму 10 октября 1980 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.businesspravo.ru/Docum/DocumShow_DocumID_33268.html
10. Національна Доктрина розвитку освіти. Затверджена Указом Президента України від 17.04.2002 р.; 347. – К.: Шкільний світ, 2002. – 23 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/347/2002>
11. Національна програма «Освіта. Україна XXI сторіччя» від 3 листопада 1993 р. N 896 Із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 576 (576-96-п) від 29.05.96. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/896-93-%D0%BF>
12. Осакая декларация тысячелетия. Принята Конференцией лидеров туризма Тысячелетия 30 сентября-1 октября 2001 года в г. Осака (Япония). [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.rostourunion.ru/proekty_v_rst/megdunarodnye_pravovye_akty/osakskaya_deklaraciya_tysyacheletiya.html
13. Популярні платформи онлайн-курсів (МООС) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://osvita.ua/abroad/higher_school/distance-learning/37601/
14. Про затвердження Положення про дистанційне



навчання. Наказ МОН 25.04.2013 № 466 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13>

15. Тишевська-Шапошник О.В. Інформаційне середовище як чинник формування комунікативних стра-

тегій розвитку туристичної діяльності / О.В. Тишевська-Шапошник // Вісник Харківської державної академії культури. – 2012. – Вип. 37. – С. 216-224 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/hak_2012_37_24

УДК 378.091.279.7

СУТНІСТЬ КОНТРОЛЮ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ: СУЧАСНИЙ АСПЕКТ

Панченко В.В., викладач
кафедри іноземної філології
КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради

У статті порушено проблему тлумачення терміну «контроль навчальної діяльності студентів» у сучасній педагогічній науці. Виявлено, що більшість науковців розглядають контроль з точки зору інформаційно-констатувального, діяльнісно-навчального або рефлексивного підходів. На основі узагальнення педагогічних джерел визначено, що контроль є одним із дієвих засобів активізації роботи як студентів, так і викладачів.

Ключові слова: дидактика, контроль, навчальна діяльність, студент, підхід, оцінка.

В статтю затронута тема толкування терміна «контроль учебной деятельности студентов» в современной педагогической науке. Обнаружено, что большинство ученых рассматривают контроль с точки зрения информационно-констатируемого, деятельностно-учебного или рефлексивного подходов. На основе обобщения педагогических источников определено, что контроль является одним из действенных средств активизации работы как студентов, так и преподавателей.

Ключевые слова: дидактика, контроль, учебная деятельность, студент, подход, оценка.

Panchenko V.V. THE ESSENCE OF STUDENTS' TRAINING ACTIVITIES CONTROL: MODERN ASPECT

The article concerns the problem of the definition of the term «students' training activities control» in modern pedagogy. It is found out that the majority of scholars treat control from the point of view of the information-stating, active educational or reflexive approach. On the basis of pedagogical sources generalization it is defined that control acts as one of the effective means to activate both students' and teachers' work.

Key words: didactics, control, training activities, student, approach, assessment.

Постановка проблеми. Контроль засвоєння навчальної інформації – одна з найважливіших дидактичних проблем, оскільки без науково обґрунтованого, ретельно спланованого, організованого контролю за процесом і результатом навчальної діяльності неможливе педагогічне керівництво та управління формуванням особистості. Разом із констатацією й оцінкою якості, контроль забезпечує цілеспрямовану реалізацію навчально-виховної функції, тобто в процесі реалізації контролю студенти продовжують навчатися, виховуватися і розвиватися.

Проблема організації контролю підготовки спеціалістів у вищому навчальному закладі (далі – ВНЗ), його оптимізація, вдосконалення різних його аспектів з метою підвищення ефективності не тільки процесу перевірки знань, умінь, навичок, але й ефективності функціонування всієї системи

вищої освіти – одна з найактуальніших дидактичних проблем. Зміни, які відбуваються в суспільстві, суттєво впливають на навчально-виховний процес у вищій школі. Перебудова вищої школи сприяє переходу до підготовки висококваліфікованих фахівців нової генерації, спеціалістів, які володіють фундаментальними знаннями, використовують їх на практиці, вміють самостійно одержувати нові знання. Забезпечити це допомагають нові технології навчання і контролю.

У сучасних умовах одним із важливих засобів підвищення ефективності навчального процесу у ВНЗ є аналіз існуючої системи контролю навчальної діяльності студентів з метою виявлення шляхів її вдосконалення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Важливість проблеми контролю